

UNIVERZITA PARDUBICE

FAKULTA FILOZOFICKÁ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2017

Natálie Šnejdarová

Univerzita Pardubice

Fakulta filozofická

Fenomén dvojčat
v současné české společnosti

Natálie Šnejdarová

Bakalářská práce

2017

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2015/2016

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Natálie Šnejdarová**
Osobní číslo: **H14231**
Studijní program: **B6703 Sociologie**
Studijní obor: **Sociální antropologie**
Název tématu: **Fenomén dvojčat v současné české společnosti**
Zadávající katedra: **Katedra sociálních věd**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Studentka se ve své bakalářské práci zaměří na problematiku dvojčat v současné české společnosti. Tento fenomén bude analyzovat především v rovině problematiky životního stylu rodin, které dvojčata vychovávají. Dále se studentka zaměří na oblast výchovy a zanalyzuje, jakým způsobem se výchova dvojčat odlišuje od výchovy jednoho dítěte či dětí "nedvojčat". Studentka zrealizuje výzkumné šetření v rodinách, které dvojčata vychovávají. V průběhu výzkumného šetření bude studentka využívat především polostrukturované rozhovory. V rámci své práce studentka zodpoví následující výzkumné otázky: Jak se změnil život rodiny narozením dvojčat? V jakých aspektech se liší výchova dětí-dvojčat od výchovy dětí-"nedvojčat"?

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

Bacon, K. 2010. Twins in society: parents, bodies, space and talk. New York: Palgrave Macmillan

Davis, D. L. 2015 Twins talk: what twins tell us about person, self, and society. Athens, Ohio: Ohio University Press

Lancy, D. F. 2015. The anthropology of childhood: cherubs, chattel, changelings. New York: Cambridge University Press

Nešporová, O. 2012. Mateřství a otcovství v současnosti s přihlédnutím k historickému kontextu. Lidé města/ Urban People. 3: 457-482. Praha: Fakulta humanitních studií UK.

Rulíková, K. 2002. Dvojčata: jejich vývoj a výchova. Praha: Portál.

Vedoucí bakalářské práce: **Mgr. Tomáš Retka**
Katedra sociálních věd

Datum zadání bakalářské práce: **31. března 2016**

Termín odevzdání bakalářské práce: **31. března 2017**

prof. PhDr. Karel Rýdl, CSc.
děkan

PhDr. Adam Horálek, Ph.D.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2016

Prohlašuji: Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Beru na vědomí, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, a směrnicí Univerzity Pardubice č. 9/2012, bude práce zveřejněna v Univerzitní knihovně a prostřednictvím Digitální knihovny Univerzity Pardubice.

V Pardubicích dne 31. 3. 2017

Natálie Šnejdarová

Na tomto místě bych chtěla velmi poděkovat vedoucímu bakalářské práce Mgr. Tomáši Retkovi za odborné vedení práce, vstřícný a ochotný přístup a poskytování rad a materiálových podkladů k práci a všem rodinám, s jejichž pomocí mohlo být provedeno výzkumné šetření.

ANOTACE

Práce se zaměřuje na problematiku dvojčat v současné české společnosti. Fenomén je analyzován především v rovině problematiky životního stylu rodin, které dvojčata vychovávají. Dále se zaměřuje na oblast výchovy a zanalyzuje, jakým způsobem se výchova dvojčat odlišuje od výchovy jednoho dítěte či dětí „nedvojčat“. Výzkum je prováděn v rodinách, která dvojčata vychovávají.

KLÍČOVÁ SLOVA

dvojčata, výchova, rodina, „nedvojčata“

TITLE

Phenomenon of the Twins in the Contemporary Czech Society

ANNOTATION

The work focuses on the issue of twins in contemporary Czech society. The phenomenon is analyzed mainly at the level of lifestyle issues families who are raising twins. It also focuses and analyses the difference between raising only childs and siblings that are not twins. Research is conducted in families that are raising twins.

KEYWORDS

twins, upbringing, family, „not twins“

Obsah

0 Úvod.....	10
1 Metodologie	12
2 Teoretická část.....	14
2.1 Porodnost dvojčat.....	15
2.2. Dvojčata a finance od státu	15
2.3 Výchova	17
2.3.1 Výchova dvojčat.....	18
2.4 Dvojčata a laterality.....	20
3 Výzkum	22
3.1 Výzkumné otázky.....	22
3.2 Rodiny.....	23
Rodina 1	23
Rodina 2	25
Rodina 3.....	28
Rodina 4.....	31
3.3 Dvojčata a laterality.....	33
3.4 Bourdieu v praxi.....	34
3.5 Rodina a náhled do výchovy	36
Rodina 1	36
Rodina 2	38
Rodina 3.....	39
Rodina 4.....	40
3.6 Výsledky výzkumu.....	40
4 Závěr	43
Zdroje.....	45

SEZNAM ILUSTRACÍ A TABULEK

Tabulka 1 – Rozdíly financí přidělené státem jednomu dítěti a dvojčatům.....17

SEZNAM ZKRATEK A ZNAČEK

PPM – peněžitá pomoc v mateřství

RP – rodičovský příspěvek

0 Úvod

„Although twins are exoticized in many ways, most of us have firsthand, personal knowledge of twins“ (Davis 2015:10)

Svoje téma fenomén dvojčat v současné české společnosti, jsem si zvolila z důvodu, že mám doma sedmileté sourozence, kteří jsou dvouvaječná dvojčata. Zajímalo mě, zda to ve všech rodinách probíhá podobně, jako v té naší, nebo zda to v každé rodiče s dvojčaty chodí úplně jinak. Také z tohoto důvodu chci zkoumat nejen dvojčata, ale i jejich vztah se sourozenci. Vím, jak se naše rodina musela přizpůsobovat a v čem jsme se najednou museli uskromnit, také vidím rozdílný styl výchovy mezi dvojčaty a námi. Se svou sestrou jsme schopné vidět rozdílný způsob výchovy, možná to ovlivňuje věk rodičů, ale také je dost možné, že to ovlivnila doba, ve které všichni žijeme.

Mojí práci mi vede Mgr. Tomáš Retka, který mi hned na začátku hodně pomohl. Konzultovali jsme ohledně mé práce, abych mohla své téma co nejlépe zkonkretizovat a neměla ho tak obsáhlé, jak jsem ze začátku nejdříve chtěla. Proto se zaměřuji spíše jen na výchovu a na nic jiného.

Moje bakalářská práce se bude zabírat především výchovou dvojčat, bez rozdílu na to, zda se jedná o jednovaječná nebo dvouvaječná. Nekonkretizuji se jen na jednu věkovou skupinu, budou mě zajímat jak dvojčata, která jsou dnes v první třídě, ale také mě budou zajímat dvojčata, kterým je dnes přes dvacet let. Zaměřila jsem se na 4 rodiny s dvojčaty a jejich sourozenci a u nich celý výzkum probíhal. Záměrně jsem vybrala dvě rodiny, kde jsou dvojčata na základní škole a dvě dvojčata, která už pracují.

Zvolila jsem si dvě hlavní výzkumné otázky, na které se budu snažit co nejlépe odpovědět. Jak se změní život rodiny narozením dvojčat? A v jakých aspektech se liší výchova dětí - dvojčat od výchovy dětí "nedvojčat"? Slovem „nedvojčata“ mám na mysli sourozence dvojčat. Abych se co nejlépe přiblížila k správnému výsledku, vytvořila jsem si

ještě podotázky, které budu klást. Chtěla bych zkoumat pohled rodičů, samotných sourozenců a samozřejmě i dvojčat. U dvojčat se budu ptát na to, jak byla vychovávána, tím mám na mysli, zda je rodiče nechali vybrat si svoje koníčky a zájmové kroužky, nebo jednali jen podle svého uvážení. Zda mají dvojčata stejný okruh přátel nebo zda má každé dvojče svůj okruh přátel, popřípadě co je s přáteli spojuje. U rodičů se budu soustředit na jejich styl výchovy, zda se podíleli na výchově oba rodiče stejně, nebo jestli se jeden rodič podílel na výchově víc a také z jakého důvodu. Rovněž se budu zabírat otázkou, zda se v těchto případech bude jednat o aktivní otcovství, či o krizi otcovství, jak popsují v článku Olgy Nešporové (Nešporová 2012: 464-465). Kromě toho mě bude zajímat, jestli měli nějakou pomoc od prarodičů či jiné části rodiny. Také se zaměřím na samotný vztah mezi dvojčaty a vztah mezi dvojčaty a jejich sourozenci. Chci se také zaměřit na otázku laterality, zodpovědět jak časté je leváctví o dvojčat a také čím by mohlo být způsobené.

1 Metodologie

Jako metodu šetření jsem si zvolila kvalitativní výzkum, tedy polostrukturovaný rozhovor.

Konkrétně jsem použila metodu rozhovor s návodem, kterou tak označuje Jan Hendl (Kvalitativní výzkum. 2005: 174). Autor tento návod označuje jako seznam otázek nebo témat, které je nutné s respondentem probrat, ovšem tazatel má volnost v určování pořadí kladených otázek a může formulaci otázek přizpůsobit dané situaci, popřípadě klást doplňující otázky. Rozhovor měl být původně s oběma rodiči a poté i s dvojčaty a jejich sourozenci, ale nakonec byl skoro téměř vždy veden jen s matkami a poté až s dvojčaty a jejich sourozenci. Otcové se do rozhovorů moc nezapojovali, z důvodů práce nebo jiné nepřítomnosti. Rozhovory se neodehrávaly pouze v jeden den, ale dělaly se postupně, abych správně zhodnotila další postup.

Se souhlasem respondentů byl celý rozhovor nahráván na diktafon a po následném zpracování, byl zvukový záznam smazán. Respondentům byly kladeny předem připravené otázky, na které odpovídali. Metodu výzkumu jsem si zvolila proto, že mí informanti se vraceli k minulosti a mluvili o jevech, které bych neměla možnost pozorovat. Výzkumný problém tedy interpretovali svými slovy a některé odpovědi byli doslovně zapsány do práce jako názorný příklad názoru rodiče. Rozhovory jsem dělala zvláště s matkami dvojčat, kdy se někdy připojil i otec dvojčat a až poté jsem dělala rozhovory s dvojčaty samotnými.

Pro volbu mých respondentů jsem zvolila záměrný výběr, rodiny s dvojčaty jsem vybírala z řad přátel mých rodičů.

První rodina má dvojčata chlapce a dívku ve věku osmi let a sourozence, kteří jsou starší o čtrnáct a jedenáct let.

Druhá rodina se skládá ze tří dětí, dívky dvojčata ve věku osmi let a dívka novorozeně.

Třetí rodina má dvojčata opět chlapce a dívku ve věku čtyřiaadvacet let a staršího sourozence, kterému je dvacet osm let.

Čtvrtá a tedy i poslední zkoumaná rodina má dvojčata kluky ve věku dvacet jedna let, kteří mají starší setru o dva roky.

Ve všech případech jsem nejdříve rodiny seznámila s metodou polostrukturovaného rozhovoru a objasnila jim cíle mého výzkumu. Všechny rodiny jsem ujistila o tom, že práce je anonymní, budou zmiňována pouze křestní jména dvojčat a jejich sourozenců. Příjmení rodin nebudou zmiňovány, rodiny budou číslovány od 1 do 4. Všichni poté souhlasili s účastí ve výzkumu. Oslovení respondenti odpověděli na všechny mé otázky, a pokud bylo potřeba, byly položeny ještě otázky doplňující. U rozhovorů jsem pozorovala jejich reakce na mé otázky, abych mohla určit, zda je nějaká otázka nezarazila a zda tu nebyla možnost, že si respondenti přizpůsobovali odpovědi tomu, co si myslí, že bych mohla chtít slyšet. V mém případě si myslím, že všechny matky odpovídaly po pravdě a nesnažily se měnit skutečnost.

Když jsem mluvila s dvojčaty, nejdříve se nesnažila být moc sdílná, ale po nějaké době si zvykla na kladení otázek a snažila se mi být co nejvíce nápomocná.

Četba k dané práci probíhala od července 2016 až do února 2017. Výzkum byl realizován na Nymbursku, v domovech rodin, z důvodu jim příjemného prostředí, v období od září 2016 do listopadu 2016. Považuji za důležité uvést potřebu klást velký důraz na to, že závěry vyplývající z tohoto výzkumu nemohou být v žádném případě aplikovány na všechny rodiny s dvojčaty, protože povaha dat to neumožňuje.

2 Teoretická část

Narozením každého dítěte se změní život v rodině, a pokud se narodí dvojčata, je to o to větší změna. Ve středověké Evropě se věřilo, že dvojčata nemohou mít stejného otce a tím pádem byla ostuda dvojčata mít, protože to uvrhovalo na matku stín cizoložnice (Lancy 2015: 94).

V naší době to není bráno jako ostuda, ale jako požehnání. Chvilé, kdy rodiče zjistí, že jsou v očekávání ne s jedním, ale s rovnou se dvěma dětmi, asi nejlépe vystihuje název jednoho článku z devadesátých let (Williams & Medalie, 1994): „Twins: Double pleasure or double trouble?“, tedy: Dvojčata: Dvojí radost nebo dvojí starosti?

V dobách velkých tradičních monarchií zase dvojčata představovala problém z hlediska dědictví a následnictví trůnu v případě, že se narodili dva chlapci. Vedly se pak značné spory o to, jestli je starší z nich ten, kdo přišel na svět jako první nebo ten, kdo byl dříve stvořen a byl tedy v děloze matky dál. Což nás přivádí k příběhu Muže se železnou maskou, o kterém je spousta příběhů, i když je to pouhá hypotéza. (Rulíková 2002: 134-136)

Pokud se narodí dítě, je většinou veškerý čas, většinou matky věnovaný novorozenci, u dvojčat je v podstatě nutností zapojit celou rodinu tzn. druhého rodiče popř. staršího sourozence. Někdy se změní život již samotným těhotenstvím s dvojčaty nebo vícččaty. Tato těhotenství bývají riziková a nemálo matek stráví část ne-li celé těhotenství v nemocnici. V tu dobu přichází péče o domácnost a veškeré přípravy na příchod nových členů rodiny, na ostatní členy domácnosti. Samotné vícečetné těhotenství bývá obvykle náročnější fyzicky i psychicky (riziko potratu, předčasného porodu) a matka v tu dobu potřebuje podporu partnera i ostatních lidí z rodiny (Dvojčata, 2017).

Dvojčata se sice rodí téměř dvakrát častěji než před dvaceti lety (ČSÚ, 2015), zájem o ně ale stále je a to nejen mezi veřejností, ale i mezi vědci. V České republice se dvojčatům odborně věnuje nejvíce Klára Vítková Rulíková, která je také matkou dvojčat a je i zakladatelkou Klubu dvojčat a vícččat (Dvojčata - asociace, 2017).

2.1 Porodnost dvojčat

Pravděpodobnost vícečetných těhotenství se za poslední dobu zvýšila. Pravděpodobnost se stanovuje podle Hellinova pravidla, kde přibližně platí, že pravděpodobnost narození dvojčat je 1:85. Toto pravidlo, ale už neplatí. Dvojčata se dnes rodí v poměru k dětem narozeným samostatně cca 1:48 (Asociace, 2011) Příčinu ve zvýšení počtu těchto porodů můžeme hledat v asistované reprodukci, užívání hormonů, nebo ve zvýšeném věku matek – tedy matek, kterým je nad 35 let. (Demografie, 2017)

Většina lidí předpokládá, že dvojčata se narodí ve stejnou dobu, no nemusí tomu být tak vždycky, někdy se mohou narodit dvojčata s jiným datem narození, někdy jiným rokem narození (doktoři dokáží posunout porod druhého dítěte, když vědí, že je ještě malé na porod) a objevují se případy, kdy dvojčata nemusí mít ani stejného otce („superoplození“). Jinak v České republice se v 75% dvojčat narodí dvojčata dvojvaječná. Zbýlých 25% jsou dvojčata jednovaječná, které jsou identická a to z důvodu téměř shodné genetické výbavy. (Rulíková, K. 2009: 26)

V posledních dvaceti letech od roku 1995 do roku 2015 se v České republice narodilo před 36,5 tisíc dvojčat. Když toto číslo zprůměrujeme, vyjde nám přes osmnáct set porodů ročně. Mezi lety 2006 a 2011 porodnost dvojčat přerostla přes dva tisíce dvojčat na rok. Nejvíce dvojčat se v od roku 1995 narodilo v roce 2010, kdy se narodilo téměř 2,5 tisíce dvojčat. (ČSÚ, 2015)

2.2. Dvojčata a finance od státu

Rodiče s dvojčaty nebo s vícěrčaty nejsou zvýhodňovány, jak si spousta lidí myslí. Rodiny s vícěrčaty se často ocitají v těžké finanční i sociální situaci, takže s výchovou dvojčat je to poté náročné fyzicky i psychicky. A to zatím mluvíme jen o rodičovském příspěvku a mateřské dovolené. Ale jaké je to, když děti vyrostou a začnou chodit do školy, poté do školy.

Pro představu, ještě do roku 2013 se porodné vyplácelo na každé dítě a každé matce, od roku 2015 se porodné vyplácí jen na první dvě děti a ne každé matce, takže pokud se z prvního dítěte stala dvojčata, vybrali jste si všechno vaše porodné, na které máte nárok. Porodné je stanoveno pevnou částkou a činí 13 000 Kč na první dítě a 10 000 Kč na dítě druhé. Porodné dostane jen ten, který má hranici příjmu v rodině, v předcházejícím čtvrtletí než se dítě narodilo, nižší než 2,7násobek životního minima rodiny. Což u prvního dítěte znamená, že nárok má rodina pouze v případě, že čistý měsíční příjem nepřesáhne 20 600,- Kč, u dvojčat příjem nesmí přesáhnout 25 515,- Kč za rozhodné období. (Ministerstvo práce a sociálních věcí, 2017)

Před narozením dítěte, mezi 8. a 6. týdnem před porodem, jdou matky na mateřskou dovolenou, při které dostávají PPM – peněžitou pomoc v mateřství, která nahrazuje matkám ušlý příjem. Žena s jedním dítětem může na mateřské zůstat 28 týdnů a žena, která porodila více dětí na jednu, zůstává na mateřské dovolené 37 týdnů. Základní podmínkou pro nárok na peněžitou pomoc je trvání pojištěného zaměstnání v době nástupu na PPM.

Po skončení PPM dostává rodič tzv. rodičovský příspěvek. Celková částka činí 220 000 Kč a vyčerpat se musí nejpozději do 4. roku dítěte. Rodičovský příspěvek se vypočítá z doby určené doma. Rodič si určí, jak dlouho bude s dítětem doma, nejméně jsou to však dva roky a od toho se odvíjí měsíční částka, kterou rodič obdrží.

Pro představu, jsem sestavila tabulku podle vzoru K. Rulíkové (Co nevíte o dvojčatech, 2009), kterou jsme přizpůsobila dnešní době:

Jsou zde údaje v případě, že příjem rodiny s jedním dítětem nebo s vícero dětmi nepřesáhne 2,7násobek životního minima. PPM - průměrné RP - pobíraný v nejvyšší možné míře				
	1 dítě	dvojčata	2 děti odstup 1 rok	2 děti odstup 3 roky
porodné	13 000	23 000	13 000	13 000
první RP	14 814 x 6 měs. (88 884)	14 814 x 8 měs. (88 884)	14 814 x 6 měs. (88 884)	14 814 x 6 měs. (88 884)
druhé porodné	220 000	220 000	11 500 x 6 měs. (69 000)	220 000
druhá PPM			10 000	10 000
druhá RP			14 814 x 6 měs. (88 884)	14 814 x 6 měs. (88 884)
CELKEM	321 884	361 512	489 768	640 768

Takže to znamená, že rodina s dvojčaty dostane o 128 256,- Kč méně než rodina se dvěma dětmi s roční věkovým odstupem a o 279 256,- Kč méně než rodina se dvěma dětmi s tříletým odstupem.

2.3 Výchova

„Současní rodiče chtějí být opravdu dobrými až skvělými rodiči. Chtějí své děti vychovávat a vést co nejlepším způsobem a dát jim pokud možno ze všeho co nejvíce. Jenže současně tak moc „tlačí na pilu“, že si ani nevšimnou, že už dávno překročili hranici přiměřenosti, a místo toho, aby své děti správně rozvíjeli a vedli, je rozmazlují a ochraňují tak, že jim de facto nedovolují se správně rozvíjet a osamostatnit se. Místo toho, aby je posouvali vpřed, jim nepřímou brání stát se zdravě sebevědomými, samostatnými a zodpovědnými mladými lidmi,

schopnými se spolehnout především sami na sebe a svoje schopnosti. Učí je závislosti a neschopnosti správné a užitečné sebekázně“(Úspěšní vychovávají své děti jinak 2014: 11)

Mezi základní stavební kameny úspěšné výchovy a tedy i úspěšného člověka patří správné návyky, pravidla, vlastnosti a postoje. Od toho se pak odvíjí správné hodnoty člověka, což jsou důvěra, přiměřenost, pestrost, soustavnost, trpělivost, důslednost, poslušnost a názornost. Vše to dohromady tvoří správné vlastnosti a hodnoty, což mnozí z nás znají pod známějším názvem – charakter. (Úspěšní vychovávají své děti jinak, 2014)

U výchovy samotných otců si otce rozdělíme do dvou kategorií (Nešporová 2012: 464-465) na otce, který se řadí do kategorie krize otcovství, nebo do kategorie aktivní otcovství. Krize otcovství spočívá hlavně v absencích otců v rodinách a ti se v článku označují jako „vzdálení otcové“. Tato kategorie znamená, že „se nepodílejí na chodu domácnosti ani na výchově dětí, protože většinu času tráví mimo domov“ (Nešporová 2012: 464). Proto za účelem posílení role otce v rodině, vznikl model tzv. nového otcovství nebo také známějšího aktivního otcovství. „Jeho náplní je rovnocenný podíl otce péči o dítě a domácnost v porovnání s podílem matky.“ (Nešporová 2012: 465). V tomto druhu výchovy se jedná se o každodenní mateřskou péči, otec projevuje své city vůči dítěti, a přesto si zachovává svou mužskou identitu.

Na každé dítě se musí pohlížet individuálně, když dítěti něco nejde, tak to dělat jeho tempem a ne tempem ostatních dětí. U starších dětí si nemůžeme nevšimnout, jak se děti vyvíjejí. Dívky nejen fyzicky, ale i mentálně. Kdežto chlapi zůstávají „vzadu“ a tím vznikají konflikty mezi pohlavími. (Rogge 2007: 96-98)

2.3.1 Výchova dvojčat

Každé dítě naplňuje člověka láskou a radostí a u dvojčat tomu je dvojnásob. Proto se nesmí zapomínat jim to dávat najevo minimálně stejným dílem.

Když se zaměříme na výchovu dvojčat, jedním z problémů co se může stát je, že matka může upřednostnit jedno dvojče před druhým, aniž by to chtěla přiznat. Vede k tomu více věcí, jednou je např. rozdílná povaha dvojčat (Rulíková 2002: 20-23). Nebo naopak se může stát, že má matka strach z toho, že by jedno dvojče upřednostnila a tak se chová k oběma dvojčatům stejně (dělá pro obě děti totéž) a to vede k problémům, že bere dvě osoby jako jednu. Tak je běžné, že rodiče oslovují děti dvojčata, místo aby je nazývali každého svým jménem. (Rulíková 2002: 20-23)

U dvojčat se často stává, že je jedno z dvojčat dominantnější a staví se do role ochránce a mluví za oba. Většinou si dvojčata zvolí stejný sport nebo stejný učební obor, to ale neznamená, že jsou stejně nadaná. Jedno může být v něčem lepší nebo jedno může mít lépe vyvinuté logické myšlení nebo může mít každé jiné zájmy. Dvojčata se berou jako dvě rozdílné bytosti a nechápou, jak je možné že ostatní je tak mnohdy nevidí. Nedoporučuje se stejné oblékání (platí až od 3-4 let), pokud to dvojčata tak sami nechtějí, a aby se rodiče nesnažili dvojčata násilně odlišovat (Rulíková 2002: 95-97).

Často můžete slyšet, že je rozdíl v tom, které se narodí první a které druhé, čili A a B. A je silnější, průbojnější, vyrovnanější a dominantnější, kdežto B je slabší, závislejší a přizpůsobivější (Rulíková K. 2002: 30).

U 40% dvojčat je objevuje tzv. kryptofáze, také jinak známá jako řeč dvojčat. Je to řeč složená z vymyšlených slov, kterou se dvojčata dorozumívají a rozumí si. Řeč tvoří vlastní vymyšlená slova, přizpůsobena možnostem a schopnostem dětí – výrazy, zvuky, slova podobná těm, co říkají rodiče. Děti mají svou vlastní intonaci, stavbu vět, slovník a jsou spolu tak těsně propojeny, že si mnohdy rozumí pouze neverbálně, v náznacích. (Rulíková K. 2002: 82-85)

Hodně mě zaujalo, co autorka napsala u dospělých dvojčat:

„Dvojčata různého pohlaví jsou do života vybavena zřejmě nejlépe. Tím, že žijí od narození s jedincem opačného pohlaví, naučí se mu lépe rozumět, chápat ho, nemají před opačným pohlavím žádnou psychickou bariéru. Dá se říci, že je to podobné jako u sourozenců chlapce a děvčete, přesto je tento vztah mnohem hlubší (ať už je to způsobeno tím, že společně žili v matčině lůně, nebo jen tím, že jsou stejně staří).“ (Rulíková 2002: 120)

U výchovy dvojčat, která jsou mladší než sourozenec (v rozmezí do tří let) si rodiče musí dávat pozor na rivalitu mezi mladšími a staršími sourozenci. Například když máme dítě, které je o trochu starší než další dítě, to mladší získává větší pozornost rodičů a to se staršímu dítěti nelíbí. Tak aby získat nějakou pozornost rodičů, i kdyby to byla pozornost negativní, tak začne zlobit mladšího sourozence. Nebo to také mohou udělat jinak, malé dítě neustále otravuje nebo „bije“ starší dítě, které si to nechává líbit, aby byl pak ten „chudáček nebo ubožáček“, tím získá lítost a pozornost rodičů. (Rogge 2007: 212-220)

2.4 Dvojčata a laterálita

Uvádí se, že leváků je v celé lidské populaci přibližně 10%, z čehož více jsou muži, než ženy (Leváctví, 2017). A až u 20% identických dvojčat je jedno dvojče pravák a druhý levák.

V kulturách po celém světě se leváctví spojovalo vždy spíše s pověrami a zvláštními zvyky.

Je tu pár příkladů kultur jak se leváctví naproti praváctví bralo a to ukazuje na to, že vždy bylo více praváků než leváků a to ukazuje na to, že leváctví bylo vážným společenským stigmatem. (Rulíková K. 2009: 107)

Obecně se myslí, že je laterálita genetickým rysem, no není. Například u leváků rodičů je jen 26% šance, že děti budou leváci také. Existuje mnoho teorií, jak se určuje u člověka jeho laterálita, například poloha v děloze nebo zvýšená hladina testosteronu v děloze, která snižuje vývoj levé mozkové hemisféry a to souvisí s vyšším výskytem leváctví. Poté je tu zajímavá úvaha: „K úvaze zůstává, zda leváctví nesouvisí opravdu jen s dvojčaty. Podle

posledních výzkumů až 20% dětí narozených jednotlivě bylo počato jako dvojčata. V prvním trimestru jejich dvojče zaniklo a mnohdy ani matka neví, že počala dvojčata.“ (Rulíková, 2009: 98)

3 Výzkum

3.1 Výzkumné otázky

Ve své práci jsem položila dvě hlavní výzkumné otázky:

1. Jak se změní život rodiny narozením dvojčat?
2. V jakých aspektech se liší výchova dětí - dvojčat od výchovy dětí - "nedvojčat"?

K hlavním otázkám jsem vytvořila i několik podotázek, které mi umožnily získat

konkrétnější odpovědi:

- a) Jak je to u výchovy dvojčat? Vychovává je spíše matka anebo otec? Kdo je „hlavou rodiny“?
- b) Přichází nějaká pomoc „z venku“, jako například prarodiče nebo kamarádi?
- c) Měl pár nějaké děti před dvojčaty nebo po nich? V čem je výchova složitější a v čem lehčí oproti jednomu dítěti?
- d) Jak je to u dvojčat s kamarády a koníčky? Mají je stejné nebo každý naprosto jiné? A čí nápad byl mít tyto koníčky (dvojčata nebo rodiče)?
- e) Kolik bylo dvojčatům, když to bylo ekonomicky nejnáročnější?

Samotným dvojčatům jsem pak kladla jiné otázky:

- 1) Máte stejný okruh přátel?
- 2) Jaké máte koníčky/zájmy? Máte nějaké společné?
- 3) A) Chodili jste spolu do stejné mateřské školy?
B) Chodili jste spolu na stejnou základní školu?
C) Chodili jste spolu na stejnou střední školu?
- 4) V čem jste si podobní a v čem se lišíte?
- 5) Jste si blízcí? Nebo jste si byli blízcí?
- 6) Jaké máte zaměstnání?
- 7) Máte mezi sebou jiný vztah než s normálním sourozencem? Jak byste vztah popsali?

Poté jsem ještě jako doplňující otázku měla na jejich laterality a v jakých případech tomu tak je.

3.2 Rodiny

Rodina 1

Tato rodina má celkem šest členů z čehož jsou čtyři děti, dvě starší sestry a dvojčata bratr a sestra. Dvojčata přišli neočekávaně, protože v rodině nikdo jiný dvojčata nemá, ale chtěně. Bylo očekáváno třetí dítě, ze kterého se narodilo ještě to čtvrté. Věkový rozdíl starších sourozenců od dvojčat je 14 a 11 let, takže byli dost staří, aby pomohli matce s výchovou nebo jen s hlídáním dětí. Současný věk dvojčat je 8 let, jedná se o chlapce jménem Matěj a dívku jménem Veronika. Intenzivní pomoc od prarodičů přicházela až od 3 let, protože do té doby se prarodiče báli nechat si je a hlídat je. Nejvíce o děti pečovala matka, samozřejmě byla na mateřské a později na rodičovské dovolené, proto se samo sebou rozumí, že největší péči a starost, co se dětí týče, zastávala matka.

Život v rodině se změnil ihned po zjištění, že čekají dvojčata, museli začít obstarávat nové auto, do kterého by se vešlo šest lidí, začít zařizovat pokoje pro starší sestry, aby dvojčata měli později každý svůj vlastní pokoj. Po narození přišly další změny, například finanční změny, protože nejen, že se doba od narození starších sester změnila, takže všechno bylo dražší, ale také se vše muselo kupovat dvojitě. To se po čase ustálilo, jako už normální, další finanční změny nastaly s dvojčaty a zápisem do školy. Stále tu byly finanční změny, ale k tomu se nastrádalo učení a úkoly. „S každým dvojčetem musíte udělat každý úkol zvlášť, s každým musíte číst zvlášť a s každým se ještě musíte učit zvlášť.“ to je interpretace matky u otázky jak to je s dvojčaty ve škole.

V kojeneckém věku a raném batolecím věku byla péče a výchova převážně na matce. Je to pochopitelné vzhledem k nezastupitelnosti matky například u kojení. Péče o dvě děti je samozřejmě náročnější než péče o dítě jedno. Všechno se musí udělat 2x. Manžel se snažil pomáhat, každý den si bral děti v kočárku ven, aby si matka alespoň trochu odpočinula. Dcery

pomáhaly u koupání, strojení a později i krmení dětí. Podle matky toto období (1. rok života dětí) patřilo k těm náročnějším. Bylo to způsobeno tím, že každé dítě mělo jinou potřebu spánku. Dívka prospala daleko více hodin než chlapeček, který byl „zvědavý“ na svět. Poté naopak chlapec začal po třech měsících, spát po celou noc, bez buzení se na jídlo. Dívka, se ale budila po celý rok, na jídlo. Po roce se obě děti sladily a bylo to snazší.

Dalším mezníkem byl nástup dětí do MŠ ve třech letech. Problém byl ve zvýšené nemocnosti dětí, protože matka byla zpět v práci a nechtěla si přidělovat práci jak sobě, tak svým kolegům, kteří by za ní museli pracovat po dobu, co by byla doma s dětmi. Matka to řešila tak, že první tři dny, kdy byla nemoc nejhorší, byla doma a pak se u dětí střídaly babičky, které byly čerstvě v důchodu. Naštěstí pro matku děti rok před školou již vůbec nemarodily.

Další náročné období a mezníkem byl nástup do školy. Každodenní příprava do školy i odpočinek musely mít pevný řád. Což nastolit a zaběhnout, nebylo vůbec jednoduché. Ale i to se nakonec podařilo. Největší problémem je nyní, že každé z dětí začínají mít „svou hlavu“ a občas vzdorují zažitým zvyklostem. Tím je myšleno, že po příchodu ze školy nechtějí hned psát úkoly nebo odmítají, když je matka za něco napomíná. Také začínají smlouvat, když mají jít spát. Snaží se tu dobu odchodu do postele, co nejvíce odvrátit. Zdá se být úsměvné, že jednou se vrátí, protože mají žízeň a za chvíli mají zase hlad, i když nedlouho předtím večeřely. Je to úsměvné pro nestranného pozorovatele, ale rodičům, kteří jsou unavení po celém dni a těší se na pár chvil odpočinku, již to tak úsměvné nepřipadá. Přesto je matka ráda, že jsou děti dvě najednou, protože je to sice dvojí starost, ale i dvojí radost.

Matěj i Veronika mají podobný okruh přátel, převážně jsou to děti ze sousedních domů, protože jsou v ulici děti v podobném věku nebo jsou to děti ze třídy. Chodili spolu do

mateřské školy a teď spolu chodí i na základní školu. Nejen protože, že jsou každý jiného pohlaví, ale i z rozhodnutí matky nenosili stejné oblečení.

Když se podíváme na shody a naopak rozdíly mezi nimi, hned na první pohled je vidět, že je každý povahově naprosto odlišný. Matěj je tišší, moc se neprojevuje, je citlivější a u spousty věcí nemá ještě rozum. Veronika se hlasitě projevuje, nenechá si nic líbit, když něco chce, jde si za tím, ale na rozdíl od svého dvojčete má rozum a napadnu jí důsledky některých věcí, kdežto Matěje ne. I co se týče zájmů, jsou si odlišní, Matěj má rád kontaktní sporty jako basketbal nebo fotbal a Veronika zase nedá dopustit na tancování. Oba ale milují hudbu a proto se oba učí hrát na kytaru a to z vlastního zájmu.

Dvojčata jsou si hodně blízka, když přijde na ochranu toho druhého. Nejen když jde o fyzickou újmu, ale i psychickou – např. jeden je někým shazován a druhý hned zasáhne. Pokud jsou ale spolu, tak jsou to typičtí sourozenci, co se stále hašteří. Když jsem, ale hledala znaky toho, že spolu mají lepší vztah než se staršími sestrami, nenašla jsem. Matka říkala, že jako malí měli kryptofázii, ale od té doby se asi pouto mezi dvojčaty moc neupevňovalo a není tak silné, jako některých dvojčat.

Co se týče vztahu dvojčat a starších sester, je to sourozenecký vztah, kde ale obě sestry chrání dvojčata jako své děti, je to nejspíš tím velkým věkovým rozdílem mezi nimi. Často si Matěj nebo Veronika přijdou k sestřám pro radu nebo je o něco poprosí, ale také je vidí jako „ty velké“, kdy už poslouchají, co se jim řekne a i když vědí, že jsou to jejich sestry, už je neberou za takové sourozence, jako je jim dvojče. Takže ne zcela typický sourozenecký vztah.

Rodina 2

Tato rodina má celkem pět členů, kromě rodičů jsou tu dvojčata Natálka a Nikolka a jejich mladší sestra Tereza. Narozením dvojčat se jim změnil naprosto celý život. Jelikož dvojčata přišla jako první děti v rodině, měla matka hned od začátku co na práci. Už při příjezdu

z porodnice bylo vše jinak. Holčičky nemohly být kojené, takže to znamenalo, že byly vzhůru každou půl hodinu až hodinu. Nespavostí trpěly až do svých pěti. Od prvního roku Nikoly se objevily zdravotní obtíže a později se prokázalo astma. To byly další starosti navíc. Nyní je holčičkám 8 let a astma se prokázalo i u Natálky. S těmito všemi problémy, si oba rodiče uvědomili, co je na světě nejdůležitější a to zdraví všech jejich dětí, jejich spokojenost a úsměv.

S dvojčátky se jim snažila od narození, pomáhat celá rodina. Hodně pomáhala hlavně babička, která si brala dvojčata v kočárku na dlouhé procházky, aby si matka mohla alespoň na chvíli odpočinout. Nebo je dědeček hlídal v jejich postýlkách, když usínaly. Poté co holky povyrostly, si je prarodiče vzali k době i na noc, aby rodičů ulehčili. Nyní když jsou holky větší a rozumnější, si je občas vezme i sestra tatínka dvojčátek, aby podnikly, nějaký výlet.

Ekonomicky jsou dvojčata opravdu těžká záležitost, například v době narození holčiček, dostala matka porodné ve výši 13.000,-Kč. Matka si do teď pamatuje, že kupovali kočárek za sedm a dvacet tisíc, takže když si pak ještě museli pořídit autosedačky, postýlky a podobné věci dvakrát, pořádně jim to zahýbalo s rozpočtem.

Čím jsou dvojčata větší, tím stále finančně náročnější to je. Když nemluvíme o běžných potřebách jako je oblečení, školní potřeby, tak jsou tu ještě kroužky a také vykrytí času v době školních prázdnin. Děti musí na tábory, aby byly pokryty celé dva měsíce letních prázdnin, protože rodiče si mohou vzít pouze 14 dní dovolené, aby jim zbyla dovolená i na bývající část roku, nehledě o neočekávaných nemocech, kdy musí alespoň první den zůstat s holčičkou doma. Prarodiče jsou také stále výdělečně činní, takže se na hlídání z jejich strany nemohou spoléhat.

Nejvíce náročné ekonomické období bylo před narozením dvojčat, kdy museli pořídit vše najednou a také nástup do školy, kdy začalo více kroužků.

Dvojčata spolu chodila do stejné mateřské školy i na základní školu. Nemají problém si najít nové kamarády, to usuzuji z toho, že nejdříve chodila do mateřské školy ve městě Nymburk, kde žila a poté, když se celá rodina přestěhovala do Všechlap, chodila do mateřské školy zase tam. Natálka a Nikolka mají stejný kruh přátel, někdy si hrají s mladšími dětmi, se kterými si hrají ještě stále jako malé děti. Pak mají okruh přátel ze školy, kde mají za kamarády všechny, takže se kamarádí s holčičkami, co jsou hodné a citlivé, ale i s těmi které rozkazují a rádi utlačují druhé.

Dívky mají i stejné zájmy a koníčky. Obě chodí na jógu, flétnu i tancování, holky si každý kroužek vybrali společně, ale bez nátlaku rodičů, chtěli dělat vše společně, „nechtějí prý chodit nikam, kde nebude ta druhá“.

Jelikož je v rodině ze začátku dokázali rozeznat jen rodiče, pro rodinu blízkou se děti rozdělovali barevně. Mohli mít stejný druh kalhot i trička, ale tričko měla každá jiné, aby se vědělo, která je která.

Když jsem se zaměřila na podobnosti a rozdíly, vzhledově se liší jen v tom, že Natálka nosí brýle a Nikolka nikoli. Povahově jsou mírně odlišné, jedna je více panovačná, kdežto ta druhá je citlivější. Pokud přišlo na úkoly, co by měly splnit – něco uklidit, udělat si úkoly, obě odmlouvaly a nechtěly to udělat.

Z doby co jsem s děvčaty strávila, usuzuji, že jsou si hodně blízká a hodně na sobě závislá. To mi potvrdila i matka dvojčat, prý když jede například s jednou do obchodu, tak ji dcera popohání, aby byly rychlejší, že chce být doma u sestry nebo se například jedna druhé zastává apod.

Podle toho co jsem sledovala, mají dvojčata mezi sebou lepší vztah, než normální sourozenci. Nemohu usuzovat z toho, že mají i další sestru, která je ovšem ještě novorozeně. Navzájem jsou si oporou, nejen ve svěřování, ale jsou to partáčky na hraní a nikdy se nenudí.

Rozdíl ve výchově vidí matka hlavně v tom, že jedno dítě znamená méně práce. Také si myslí, že každou z holek musela vychovávat jako jinou osobu, nemohla na ně koukat jako na celek. I když chtěly obě podobné věci nebo chtěly chodit do stejného kroužku, stále chtěla mít matka jistotu, že si jedna nebude připadat méněcenná. Bohužel pro matku, mají babičku, která jednu holčičku upřednostňuje o trochu více než tu druhou, dokud jsou malé, nemusí to pocítit, ale jak budou stárnout, může si jedna připadat méněcennější než ta druhá.

Rodina 3

Tato rodina se skládá z pěti lidí, rodičů staršího bratra Davida (28) a dvojčat Evy a Honzy (24). Dvojčata byla neočekávaná, nikdo jiný v rodině dvojčata neměl a vylučuje se i možnost, že to bylo stářím matky, protože v době narození dvojčat bylo matce 23 let. Davidovi byli čtyři roky, když dvojčata přišla na svět, takže byl odmalička jejich „Velký bratr“, nyní už to tak znát není jako v dětském věku a ve věku puberty, když se děti zastával a „bojoval“ za ně. Nejvíce práce s dvojčaty bylo hlavně v prvních třech měsících, než se rodiče všechno potřebné naučili, a také období puberty bylo obtížné. Například se Eva a Honza nebyli schopni dohodnout na stejném místě diskotéky, kam půjdou. Každý šel někam jinam a rodiče, jelikož nechtěli, aby jezdili domů s někým, pro ně jezdili i třeba 50 km daleko od domova.

Pomoc dostali hlavně od prarodičů, kteří tehdy bydleli blízko (3 km). Babička jezdila každý den, aby děti vykoupala a pomohla, jak jen může - připravila vodu na koupání, nahřívala dětská pyžamka, připravila postýlky a pomohla jedno nakrmit nebo se starším synem seděla u večeře. Dědeček zase seděl u postýlky obou dětí, než usnuly. Děti si na to zvykly, takže je takto uspával až do jejich 10 měsíců. Babička jezdila do tří měsíců pravidelně žehlit plíny (papírové neměli), protože denně se vypralo třeba i 100 ks.

Ekonomicky nejnáročnější byla pro rodiče doba hned po narození, nejen kvůli koupí dvojnásobku věcí ale hlavně i kvůli potřebě sunaru a feminaru. I tady prarodiče pomohli – jednou koupili potřebné věci rodiče a poté zase prarodiče. Další ekonomicky náročné období

bylo, když šli dvojčata na střední školu, protože dojížděli 20 km daleko a platili si různé výlety, kurzy apod.

Dvojčata spolu chodila do stejné mateřské školy v Jíkvě, na stejnou základní školu na Loučeni, ale každý chodil na jinou střední školu, která ale byla ve stejné městě v Mladé Boleslavi.

V období puberty měli spoustu společných koníčků. Oba měli vždy problémy se svou váhou, a proto začali sportovat spolu. Také oba milují jízdu na motorce, nejen díky adrenalinu, ale i kvůli větru ve vlasech, který jim dává určitou potřebu svobody. Nyní sice už nemají tolik času, ale pokud čas mají, tak se snaží spolu vždy něco podniknout, ať už je to maličkost jako zajít si na kávu, zajít do kina nebo jít zkusit nový adrenalinový sport – a že jich za sebou už pár mají.

I vysokou si každý zvolil jinou, ale jen Eva na ní zůstala a dělá si titul Mgr. na vysoké škole ekonomické a u toho současně pracuje pro americkou firmu jako prodejce, kdežto Honza to po roce studia na vysoké škole vzdal a šel pracovat. Když hledal zaměstnání, které by chtěl praktikovat, tak jim vyzkoušel spoustu. Všechna zaměstnání, které vyzkoušel, byla rozmanitá, př. pracoval v hotelu, rozvážel lidi autem, čistil auta, až se dostal k současnému zaměstnání. Nyní dělá v dopravním průmyslu.

Honza a Eva jsou oba rozdílné povahy. Eva je hodně společenská, ráda chodí za zábavou, nebojí se odcestovat a pracovat celé léto v USA. Z toho vyplývá, že každou změnu vítá, nedokáže posedět dlouho na jednom místě. Ráda si řeší své problémy sama, a je cílevědomá. Honza je jejím opakem, není moc komunikativní, nevdá mu být sám, stresové situace řeší hodně s rozvahou. Všechno řeší do nejmenších detailů a je pořádkumilovný, nesnáší změny a každou změnu nese dost těžce. Pokud bych se zaměřila na intelektuál, Honza

má blíže k logické matematice a technickým předmětům, kdežto Eva Miluje sociální předměty a mechanické počítání.

Dříve mývali všechny přátele společně. Teď jsou ale každý někde jinde a mají už jen pár společných přátel a o dobrých přátelích toho druhého znají jen z vyprávění. Bývali si více blízcí, ale před třemi lety Honza Evě citově ublížil (bohužel o tom nechtěli mluvit) a poté spolu skoro rok vůbec nekomunikovali. Od té doby se spolu snaží více komunikovat a vše zlepšit.

S Davidem mají skvělý vztah. Všichni se mají rádi a podporují se navzájem, i když jde třeba o hlouposti. Honza i Eva mi řekli, že měli s Davidem dohodu, že za sebou budou stát, za každou cenu. Vždy se ho zastali a stáli za ním a to samé pak bylo i z jeho strany k nim.

Ovšem vztah mezi Honzou a Evou je jiný, spíše emocionální. Nevěděli, jak to popsat. „Jako by nálada a úspěch jednoho, byla i nálada a úspěch toho druhého“ řekla Eva a Honza pouze přikyvoval. Když jsem později chtěla ještě nějak popsat jejich vztah k druhému, oba se shodli na vysvětlení, které Eva řekla jako příklad. „Vždy je mi těžko u srdce, když vím, že prochází těžkým obdobím, a jako bych kvůli tomu nemohla ani já být šťastná.“ Sice se stále hádají, ale tyto hádky udržují jejich vztah, protože za chvíli na hádku zase zapomenou.

Navzájem se mají moc rádi, mají mezi sebou lepší vztah než mezi nimi a Davidem. Nejdříve si to nikdy nechtěli přiznat, protože na sebe nedají navzájem dopustit, ale oba vědí, že vztah mezi nimi je jiný než mezi nimi a Davidem. Dvojčata si spolu rozumí i beze slov, i když se nevidí, jsou schopni nějak vycítit city to druhého a tak to přenést i na sebe. Tak se to stalo i v Americe, kde se Evě po rodině moc stýskalo a byla z toho celá smutná a Honza si v tu dobu z nijakého důvodu připadal sám smutný, i když nebyl důvod, v tu dobu měl vše, co chtěl. I když David už s rodinou nebydlí, stále se často vídají, všichni bydlí ve stejné vesnici.

Rodina 4

Tato rodina má také pět členů, rodiče si nejdříve pořídili holčičku Annu, která je od dvojčat Pepy a Jiřího starší o necelé dva roky a poté přišli na svět dvojčata. V této rodině byla pravděpodobnost, že to budou dvojčata, protože se v rodině již vyskytovala. Anně je teď 23 let a dvojčatům tedy 21. Anna už u rodičů nebydlí, ale kluci stále ano, i když každý už pracuje.

V rodině se po narození kluků celý režim změnil. S dvojčaty bylo hodně práce a málo času, matka se moc nevyspala a všechno se podřídlilo potřebám dětí. Často přišli pomoci prarodiče, ať už s koupáním dětí nebo jen aby si je vzali na procházku a matka měla čas si odpočinout. Otec byl často mimo domov kvůli práci, ale když byl doma, velmi pomáhal. Jako u všech předchozích rodin, ani tady nebylo výjimkou, že toto období bylo velmi ekonomicky náročné. Ale měli pomoc i od vzdálenější rodiny, která jim pomohla, sestřenice měla také dvojčata, sice starší, ale stále měla kočárek a různé oblečení, kterým rodinu obdarovala. Do doby než šli dvojčata do školky, pomáhali hlavně prarodiče, bohužel nedlouho poté dědeček zemřel a celá rodina se z toho vzpamatovala. Dcera byla ještě malá na to, aby se o kluky postarala a tak pomáhala hlavně tím, že si s nimi hrála a zabavila je.

Asi první tři týdny života dvojčat, se matka snažila přizpůsobit dvojčatům, dokud nepřišla na to, že může režim spánku přizpůsobit jí, aby se alespoň trochu vyspala, takže se dvojčata budila přibližně ve stejnou dobu na jídlo a to matce hlavně v noci velmi pomáhalo. Když byla dvojčata nachlazená nebo jinak nemocná tomto útlém věku, tak se k rodině na pár dní nastěhovala babička, aby matce pomohla.

Když děti začali chodit do MŠ, tak to pro ně nebylo snadné. I když ve školce měli své dvojče, které dobře znali, tak ze začátku stále brečeli, jak byli na matku upnutí. Trvalo to přibližně šest týdnů, než mohli jít do školky, aniž by brečeli. Naštěstí pro matku, v tomto

období šla jedna babička do předčasného důchodu, takže kdykoliv byl jeden z kluků nemocný, mohla si ho vzít k sobě a postarat se o něj.

Další finanční změny nastaly až u zápisu na základní školu. Klukům tehdy bylo 6 let a muselo se obstarat spousta nových věcí. Nejen to byl ovšem problém, příprava do školy zaměstnávala matku minimálně na dvě hodiny denně. Musela s kluky udělat úkoly, učit se s nimi a s každým to musela dělat zvlášť. Matka sice měla zkušenosti již s Aničkou, ale s kluky to bylo odlišné.

Stejně náročné to bylo s nástupem na střední školu. Pepa šel na střední odbornou školu v Čelákovících, obor obchodník a Jirka na Integrovanou střední školu v Mladé Boleslavi, kde se zaměřil na maturitní obor mechanik seřizovač.

Oba kluci mají stejný okruh přátel, některé znají již od útlého věku a některé ze základní školy. Spojují je všechny hlavně společné zájmy a zážitky, které spolu prožili a také smysl pro humor. O té době sice poznávají nové lidi, ale z žádného z nich nepovažují za svého kamaráda, spíše za známého.

Pepa a Jirka měli dříve hodně společných zájmů, ale nejvíce je zajímal basketbal, který hráli závodně. Často spolu o basketu mluvili a rozebírali spolu různé zápasy. Teď, s odstupem času moc takových společných zájmů nemají. Vše se změnilo s příchodem na střední školu, každý studoval něco jiného a tím se začal zajímat o něco jiného. Jirka se nyní zajímá spíše o kulturní věci a také o míchání koktejlů a Pepa naopak o technické věci a vojenské zbraně. Každý má také jinak zaměřené zaměstnání. Josef pracuje jako programátor a seřizovač číslicově řízených obráběcích strojů, kdežto Jiří pracuje jako prodavač v obchodě Albert.

Když jsem s kluky mluvila poprvé, nejdříve jsem si myslela, že jsou si povahově celkem podobní, no po čase jsem zjistila, že to tak vůbec není. Jirka je dost aktivní, má chuť

se hned do všeho zapojit, ale pokud přijde na něco vážného, dokáže zůstat klidný. Pepa je naopak dosti tichý, do ničeho se neplete, jede si ve svých zajetých kolejkách a navzdory tomu, že je klidný, ho dokáže vše rozčítit.

Oba kluci jsou si hodně blízcí, mají k sobě sourozenecké pouto, které je ale silnější než s Aničkou. Navzájem by nikdy nedovolili, aby někdo tomu druhému ublížil, stojí při sobě, a když jsou spolu, pomáhají si a řeší spolu všechny problémy.

Anička sama tvrdí, že má s kluky úžasný vztah, ale ne tak emotivní jako ni dva spolu. „Vždy si spolu rozuměli víc, než se mnou a není to tím, že bych byla dívka, spíš to přisuzuji tomu, že jsou dvojčata a mají nějaký zvláštní druh pouta.“

V době dělání výzkumu, se Josef dozvěděl šťastnou zprávu a to, že se stane otcem. Sice to nebylo plánované, ale je chtěné. Dítě se během dokončování mé práce narodilo, nyní spolu s přítelkyní již plánují svatbu, aby byli s dítětem v úplné rodině. Jiří nic podobného jako bratr v blízké době neplánuje, ale je za bratra šťastný.

3.3 Dvojčata a lateralita

U dvojčat jsem se nezaměřila pouze na to, zda píše levou rukou, ale také zda k tomu měli nějaké předpoklady a zda levou rukou jen píše nebo praktikují i jiné aktivity.

U rodiny č. 1 s dvojčaty Matějem a Veronikou, nebyl žádný předpoklad, že by jedno z dvojčat mělo být levák. Matka i otec jsou praváci a stejně tak prarodiče a i sourozenci dvojčat. Přesto je Matěj levák. Nejen ve psaní, ale preferuje levou ruku i ve střihání, basketbalu a jiných sportovních aktivitách. Když přijde na oběd, musí mít příbor také obráceně. Na leváctví se u něj přišlo okolo půl třetího roku. Matěj je kreativní dítě a rád si něco vyrábí a díky tomu si matka všimla, že Matěj střihá a vybarvuje levou rukou.

U rodiny č. 2 s dvojčaty Nikolou a Natálií měli menší předpoklad, že by jedno z děvčat mohlo být levák, protože tatínek je levákem a stejně tak i jeho tatínek. Ovšem holky jsou obě pravačky a to ve všech ohledech.

Rodina č. 3 také nemá ani jedno z dvojčat levoruké, ale měli menší předpoklad, protože matka píše levou rukou, ale všechny ostatní aktivity dělá rukou pravou.

Jiří a Josef z rodiny č. 4 jsou oba leváci. Předpoklad měli minimální od dědečka ze strany matky, ale i tak píší oba kluci levou rukou. Josef levou rukou jen píše, ale Jiří s preferuje dělat i ostatní věci, jako například sport, stravování apod.

V mém výzkumu se leváctví objevilo ve třech případech z možných osmi. Takže mým závěrem je, že leváctví není spojeno s genetikou, ale spíše jedná o záležitost dvojčat, jak již zmiňovala Klára Rulíková ve své knize o lateralitě dvojčat (Rulíková, 2009).

3.4 Bourdieu v praxi

Bourdieu popisuje sociální kapitál takto: „the aggregate of the actual or potential resources which are linked to possession of a durable network of more or less institutionalized relationships of mutual acquaintance and recognition – or in other words, to membership in a group – which provides each of its members with the backing of the collectivity-owned capital, a ‘credential’ which entitles them to credit, in the various senses of the word.“

(Szeman 2011: 86) Což v překladu znamená „Souhrn aktuálních nebo potencionálních zdrojů, který vychází z vlastnictví sítě více či méně institucionalizovaných vztahů a známostí, jinak řečeno z členství ve skupině, které vybavuje každého člena kolektivně vlastněným kapitálem, tedy různými oprávněními.“ (překlad autorky práce) Což bych zkráceně popsala tak, že když má aktér různé společenské začlenění, má i souhrn zdrojů.

Když bych to chtěla uvést jako příklad na mé práci, asi bych použila vztah mezi rodinami, které jsem zkoumala. Ne všichni se znají, ale všechny rodiny jsou propojeny díky rodině č. 1. Rodina č. 1 zná ostatní rodiny, takže tady máme spojovací atribut. Všechny rodiny až na

rodinu č. 3 se znají navzájem. Znají se díky zaměstnáním matek, které všechny pracují ve stejné společnosti. Rodina č. 1 a 2 by měly možnost se znát i jinak, než ze zaměstnání a to díky dvojčatům, obě rodiny mají totiž dvojčata ve stejném věku a jsou ze stejného bydliště, a proto jsou i ve stejné třídě na základní škole.

Podle mě si Bourdieu myslí, že ti, kteří mají velkou síť institucionalizovaných vztahů, si výhody z toho vyplývající nechávají pro sebe, svou rodinu nebo své blízké. To znamená, že kapitál je souhrn užitečných sociálních kontaktů neboli známostí. Pozici člena v sociálním prostoru určuje tedy vlastnictví různých druhů kapitálu a jejich objem.

V mém případě se rodiny mohou navzájem radit, předat si informace, doporučení apod.

Sociální sítě vztahů, které jsou takto vytvářeny, fungují na základě investičních strategií. To vše spočívá na změně nahodilých vztahů – př. vztahy sousedské, na pracovišti nebo mezi příbuznými. Všechny tyto vztahy se pak změny do vztahů blízkých, které jsou nezbytné, ale i volené, „naznačují trvalé závazky ať už pocíťované nebo institucionálně zaručené.“ (Szeman 2011: 87) V případě rodin to je pravda, jelikož rodiny 1 a 2 se neustále navštěvují, vnikl mezi dvojčaty obou rodin velmi přátelský vztah. Také vzniklo přátelství mezi matkami dvojčat, který nevznikl díky stejnému místu pracoviště, ale díky habitusu. Matky mají podobný životní styl, obě na život nahlíží stejně a možná proto se spolu přátelí. Možná je to díky jejich podobným zkušenostem s dvojčaty a jejich bezprostřední vazbou.

Sociální kapitál je přeměnitelný na ostatní formy kapitálu, což znamená, že všechny kapitály jsou ve společnosti propojeny (Szeman 2011: 86). Což bych vysvětlila tak, že nejsou všude striktně dané hranice, spíše se to všechno prolíná a má na sebe navzájem vliv. Takže sociální kapitál je propojený s kulturním i ekonomickým, všechny kapitály na sebe mají nějakým způsobem vliv a tím se ovlivňují. Jako například vtělený kulturní kapitál, který se

popisuje jako „soubor přijatých dispozic, znalostí a vkusu, které vychází z určitého sociálního postavení“ (Szeman 2011: 86). Také o něm víme, že je součástí osobnosti jedince a jeho získání je otázkou působení na konkrétního jedince – v dětství je získávání efektivnější než v dospělosti. U tohoto druhu kapitálu podle mě záleží na výchově, vzdělání a socializaci. Tady bych to uvedla na příkladu: Když bude dvojčatům dána správná výchova, vzdělání a správně začlenění do společnosti, dovoluji si hádat, že budou mít ten správný vtělený kapitál, který budou moci rozvíjet dál.

Na tento kapitál bych navázala kapitálem institucionalizovaným, který je také součástí kapitálu kulturního. Tento kapitál souvisí s formou vzdělávání, což znamená, že ve společnosti se snadno vidí rozdíly mezi těmi, kteří kapitálu dosáhli a kteří ne (titul). Kdybych měla uvést příklad, řekla bych, že ze všech dvojčat, o kterých jsme psala, má vysoký zmiňovaný kapitál Eva z rodiny č. 3. Což samozřejmě souvisí s kapitálem ekonomickým a zároveň podporuje Bourdieho myšlenku, že kapitál institucionalizovaný je snadno převoditelný do kapitálu ekonomického, díky danému titulu a jeho hodnotě na trhu práce.

3.5 Rodina a náhled do výchovy

Už jsme se seznámili se všemi rodinami, ale ještě nevíme, jakým způsobem dvojčata vychovávali, jaké byly rozdíly mezi výchovou dvojčat a výchovou samotných jedinců? Co jim pomáhalo a co naopak přidělávalo na práci? Výchova je totiž jeden z důležitých elementů. Utváření vztahu mezi dětmi a rodiči nebo i mezi sourozenci, vede k bezproblémovému soužití (Matějček, 1986).

Rodina 1

Jelikož je mezi dvojčaty a staršími sestrami velký věkový rozdíl, bylo velké riziko, že směr výchovy se u dvojčat změnil a to později i z výzkumu vyplynulo. Starší sestry byly

vychováány v devadesátých letech mladými rodiči, kteří se ještě učili a získávali zkušenosti, kdežto u výchovy dvojčat byli rodiče zkušení, ale do výchovy zasahovali i sestry a prarodiče.

Matka sama přiznala, že u starších sourozenců používala typ výchovy, který znala z dětství a postupně se přizpůsobovala. Sestry věděly, kde je určitá mez a tu nepřekročily. Rodiče používali jako motivaci zákazy a, nebo naopak možnost odměny. Když si jedno z dětí chtělo něco vynutit brekem nebo vztekáním, tak ho nechali v pokoji, až se uklidní. Kdežto u dvojčat se zákazy začaly používat až v starším věku, kdy dvojčata už měla svou vlastní hlavu a zkoušela zákazy obejít, př. matka udělila synovy zákaz na televizi a syn se šel zeptat otce, který o zákazu nevěděl, zda se může koukat na pohádku. Také nepomohlo to, že dvojčata mají jako vzor starší sestry, kde obě vzdorují rodičům, nebo dají najevo, když se jim něco nelíbí. Dvojče Veronika má odvážnou povahu a proto, když u sester viděla tento způsob jednání, začala ho napodobovat a vzdoruje rodičům stejně. Podobný problém nastává i u prarodičů, kteří u výchovy starších sester nijak nezasahovali, ale u dvojčat zasahují. K neštěstí matky dávají nesouhlas najevo před dětmi, kteří si už uvědomují, o co jde a tak souhlasí samozřejmě s mírnější formou, př. rodiče dají zákaz a prarodičům se to nelíbí, protože jsou to jejich vnoučata, kteří mají mít všechno a svůj nesouhlas řeknou hlasitě před dvojčaty.

Škola dvojčata určitým způsobem formuje taky, dvojčata se naučila sprostá slova od spolužáků nebo se naopak naučila různá říkadla a písničky. V tomto pomáhá i družina, do které dvojčata po škole chodí. Také je utváří chození na různé skupinové kroužky, viz basketbal neb tancování.

Otec se do výchovy snaží zapojovat stejným dílem jako matka, snaží se být jak přísný, tak i milující. Od matky se učí různým metodám, které jim s výchovou pomáhají. I když je to otec, který má dvě zaměstnání, aby rodinu uživil, tak se snaží zapojit do výchovy. Snaží se obě dvojčata naučit venkovním pracím, takže mu pomáhají u spousty domácích projektů nebo

se je snaží naučit pojmenovat vše, co mohou venku na zahradě vidět. Dle mého úsudku bych tohoto otce mohla dle Olgy Nešporové zařadit do kategorie aktivní otcovství.

Rodina 2

Rodina má sice tři děti, ale jako první přišla na svět dvojčata, takže porovnávání výchovy bude přesně naopak. Výchova přišla u dvojčat postupně stylem pokus – chyba, zjišťovali, co z toho co znají z dětství, mohou aplikovat i na své děti. Jelikož je každá dívka povahově jiná, nemohlo se jednat o stejný druh výchovy u obou dívek. Jedna je více citově angažovaná, takže tam musela být výchova mírnější a to zabralo, jelikož dívka je povahově i klidnější a poslušnější. U druhé z dívek musely být používány tresty jako např. zákazy, aby dívka poslouchala. Později přišli na to, že když budou chtít holky k něčemu donutit, př. uklizení pokoje je dobrou motivací slib výletu nebo návštěva kamarádů. Když dívky nastoupily do školy, také se jejich postoj změnil: „Nejdříve více odmlouvaly, ale když zjistily, že to nemá žádný účinek a budou to muset udělat stejně, tak s odmlouváním přestaly“ popisuje největší krizi nástupu do školy. Rodiče se jim od malička snaží naučit dobré hodnoty, jako jsou např. trpělivost, důvěra nebo důslednost a pomalu se to na dívkách začíná projevovat. Snaží se je osamostatnit, aby mohly jednou každá jít svou vlastní cestou a ta druhá se nesnažila vázat na tu druhou. Jelikož rodiče mají další dítě ještě malé, nedá se mluvit o výchově, a proto jsem tu výzkum nedělala.

Otec se snaží do výchovy zapojovat, v této rodině se snaží rodiče „držet za jeden provaz“ a doplňovat se, ale s novorozencem jde výchova dívek hůře, protože na ně není už tolik času, jako před narozením dalšího dítěte. Proto se do výchovy někdy zapojují i prarodiče. Otec se snaží o dívky starat pomocí vzdělání, ale nejen toho školního, ale i toho praktického, který je potřeba k životu. Matce pomáhá s domácností tím, že jí pomáhá uvařit nebo dává prádlo. I tady bych otce zařadila do kategorie aktivních otců.

Rodina 3

Rodiče byli velice mladí, když se jim narodil syn David, proto nechali s výchovou pomáhat i prarodiče. Jelikož byl David hodné dítě, nemuseli zasahovat tolik, jako u výchovy dvojčat. Davidovi stačilo říci a poslechl, a když přece ne, matka použila jako nástroj manipulace vidinu zákazu. U dvojčat to bylo složitější, protože nejen, že tu byly dvě děti stejného věku, ale i proto že oba byly jako děti vzdorovití a neposlušní. Matka postupem času zjistila, že když je udělen zákaz jen jednomu dvojčeti, je to efektivnější, než když mají zákaz oba, př. ten který měl zákaz, viděl, jak se ten který zákaz neměl, baví a pro příště se snažil dávat pozor, aby zákaz již nedostal. Po přečtení spousty odborných knížek o dvojčatech nebo o samotné výchově, se snažili určit pravidla, která rodiče chtěli, aby děti dodržovaly.

Dvojčatům také pomohlo, že se učila hrát na klavír. Tím, že chodili na kroužky, setkávali se s jinými lidmi, si utvářeli osobnost a stali se klidnějšími. „V období puberty byl Honza v porovnání s Evou naprostý andílek“ popsala matka období výchovy v pubertě. V tomto období Jan poslouchal, ale Eva byla ovládána hormony a neposlouchala nikoho. Tady pomohlo rodičům, že sestavili tabulky s různými úkoly na každý den, aby děti v domácnosti pomohly.

Když bylo dvojčatům okolo sedmnácti, období klidu u Jana se obrátilo, stejně tak i období svéhlavosti u Evy. V tuto chvíli pomohl s výchovou syn David, který Honzu určitým směrem usměrňoval.

Otec se zapojoval do výchovy jen v krajních mezích, jako například, že kluky učil různým pracím s kladivem, šroubovákem nebo s nimi opravoval auta, ale do Eviny výchovy se tolik neangažoval, protože nevěděl, jak přesně by měl dívku vychovávat a co by jí mohl učít. Matka měla hlavně babičku, která ji s domácností pomáhala. Otec zastával názor, že on bude dělat tu mužskou práci a žena zase tu ženskou. Proto bych tohoto otce označila za otce, který patří do kategorie krize otcovství.

Rodina 4

Manželé žili v době narození Aničky ještě u rodičů a tak jim i pomáhali s její výchovou.

Přestěhovali se do vlastního domu, když bylo dvojčatům kolem tří let. „Jelikož to byla holka, neměla jsem o ní takový strach, jako o kluky“ odpovídá matka na otázku, jaký byl rozdíl ve výchově mezi Annou a hochy. Kluci už od dětství neposlouchali a dělali si, co chtěli.

Vymýšleli různé vylomeniny, u kterých by si mohli ublížit, což u starší sestry rodiče nezažili a přisuzují to tomu, že je to dívka. Matka si přečetla i knihy na téma výchovy, ale na kluky nic nezabíralo. „Nejvíce poslouchali, když byli každý zvlášť“ říká matka o tom, kdy měla výchova nějaký smysl. Postupem času vyrostli a byli rozumnější a klidnější, hlavně díky tomu, že každý chodil jinam na školu. Matka si myslí, že období puberty s kluky asi vůbec nezažili, protože když si každý našel svůj směr, kterým chtěl jít, nebyly žádné problémy, jako u starší dcery v tomto období. Jako u předchozí rodiny, i tady si sestavili tabulku s různými domácími pracemi, které děti musely vykonat, tím v domácnosti pomohly a poté měly svůj volný čas.

Otec se do výchovy zapojoval stejně jako matka, jen s rozdílem, že v prvních letech života dětí s nimi nebyl tak často, protože pracoval a snažil se zabezpečit rodinu. Ale kluky se snažil naučit různým mužským řemeslům, zapojoval je do domácích prací jako např. malování pokojů, či pokládání dlaždic. Své city jim dával najevo, hlavně když byli kluci malí, ale později od toho upustil. U této ukázky otcovství si nejsme jistá do které kategorie otce zařadit. Přikláním se k variantě, která zahrnuje jak kategorii krize otcovství, tak i aktivní otcovství, protože tento otec, se snažil zapojovat, ale nezapojoval se od úplného začátku a také svým dětem nedával své city najevo stále.

3.6 Výsledky výzkumu

Jak se změní život rodiny narozením dvojčat?

Obecně lze konstatovat, že narozením dvojčat se podstatná většina věcí v rodině změní. Je totiž rozdíl, zda se narodí jedno nebo dvě děti. I když jsou rodiče perfektně

připraveni, nedokážou si představit, jak se jejich život po příchodu dvojčat změní. V první řadě je to náročnější psychicky hlavně pro matku dvojčat, protože je to ve většině případech ona, kdo je s dvojčaty doma celý den. Pro ženu to znamená více práce, ale i ostatní z rodiny pocítí změny v životním rytmu.

Po psychické stránce narození dvojčat ovlivní celou rodinu a to nejen tu, v které dvojčata vyrůstají, ale i prarodiče a dokonce i přátelé rodiny. Všichni se musí naučit přizpůsobit tomu, že všechno musí být dvakrát. A to nejen fyzické potřeby, ale i psychické. Rodiče, prarodiče i sourozenci musí rozdávat stejně lásky a rozmazlování nebo naopak kázání musí přijít ve stejné dávce pro oba dva. Všechny matky se shodly na tvrzení, že pro udržení si partnerského vztahu se musí změnit dosavadní průběh věcí a musí se zapojit všichni. Ale také všechny přiznaly, že svým manželům dávaly nějakou tu volnost a nechtěly toho tolik, jako by chtěly, kdyby neměly pomoc od okolí. Je určitě rozdíl v rodinách, kde dvojčata spí a jedí stejně od narození než v rodinách, kdy má každé z dětí denní režim nastaven jinak. V první řadě je na rodičích, hlavně na matce děti naučit je ve stejný čas jíst. To podle názorů matek není těžké, protože si novorozeňata snadno zvyknou. Náročnější je sladit jejich spánek, každé dítě po narození hodně spí a přesto i v té době se začínají ukazovat rozdíly. Každé dítě má potřebu spánku jinou a jak roste, tak se to mění (př. v rodině 1 spalo přes den jedno dvojče, asi od 1. měsíce výrazněji lépe venku v kočáru než doma v posteli a naopak to druhé vydrželo spát v kočáru ne déle než 20 minut). Po prvním roku narození dvojčat, je už vše jednodušší. Dvojčata u sebe nepotřebují matku doslova neustále a matka má také čas na sebe. Po třech letech životu s dvojčaty žije rodina už v „zajetých kolejích“ a největší problém nastává hlavně v přípravách do školky či školy. Život rodiny se tedy s narozením dvojčat rapidně změní, ale pokud si člověk udělá rozvrh a má pomoc od okolí, probíhá všechno snadněji.

Další změna je samozřejmě finanční. Dvě děti mají větší finanční nároky než jedno dítě. Vše se kupuje dvakrát. Výhodou je pro rodinu, když jsou děti kojené. Neposuzuji tím

hledisko výživy, ale jen finanční stránku. Rodina se musí naučit finančně vynakládat s penězi, protože když mají ještě dalšího potomka, je to zásah nejen do financí.

V jakých aspektech se liší výchova dětí - dvojčat od výchovy dětí „nedvojčat“?

Výchova dvojčat od výchova samostatného dítěte se v zásadě neliší. Zaleží samozřejmě na konkrétní rodině a na konkrétním dítěti, ne vždy se můžou na sourozence použít stejné výchovné metody a to platí o při výchově dvojčat. Nemůžete zacházet s dvojčaty jako s párem, či dvěma stejnými osobnostmi. Při jejich výchově je důležité, aby rodiče podporovali každé dítě jako jedince. Vztah mezi dvojčaty je speciální, i když ho mohou narušovat vnější vlivy jako je časté srovnávání dvojčat mezi sebou, jiné blízké vztahy, které dvojčata navazují nebo také fyzické vzdálenosti, které je oddělují. Není dobré oblékat dvojčata stejně, když se oblékají každý jinak, rozvíjí se jim tak jejich individualita a osobnost zvlášť. Na každého si rodič musí vyhradit čas a věnovat se mu. Ať už výchova znamená učení se s dítětem, nebo vštěpování mu správných hodnot. Ve spoustě aspektech je výchova stejná jako u jednoho dítěte. Důležité je, vést je k samostatnosti a určitým životním hodnotám. Někdy je rozdíl ve výchově, když dvojčata nastoupí do školky a posléze do školy. Děti bývají soutěživé a někdy i za cenu, že budou na druhého sourozence žalovat (př. v rodině 2 začala dvojčata po nástupu do školy hlásit, co ten druhá udělal špatně apod.). Na rodičích je pak tento negativní jev zarazit. Druhý a opačný jev je, že si děti mohu hodně pomáhat, což není špatně, ale u činností které by mělo zvládnout každé dítě samostatně, to tak je. Pokud jsou dvojčata v jedné třídě, je pro rodiče snazší, aby neseděla spolu, zamezí se tím hodně problémům. Samozřejmě jen s rozdílem, že když máte dvě děti v rozdílném věku, tak se vychovávají snáz než děti, které jsou stejně staré. Ale také je dobře, že dvojčata mají automaticky svého „partáka“ a prožívají spolu s ním veškeré radosti i strasti.

4 Závěr

Předkládaná bakalářská práce pojednávala o dvojčatech v rodinách, o jejich výchově i životním stylu a jaký to na ně má vliv.

Nejdříve jsem se v metodologii snažila popsat mnou zvolené metody výzkumu a výběr informantů.

V teoretické části jsme se snažila nastínit situaci dvojčat v České republice. Teoretická část byla rozložena do čtyř podkapitol a to porodnost dvojčat, kde jsme zjistili, jak často se dvojčata u nás v Čechách rodí, a také co může být příčinou častých porodů dvojčat. Další část se týkala financí dané státem v prvních letech dvojčat. Třetí podkapitola se týkala hlavně výchovy dvojčat, nastiňovala, co by rodiče měli a co naopak neměli u dvojčat dělat. A v poslední podkapitole teoretické části jsem se zaměřila na častost leváctví u dvojčat.

Ve výzkumné části jsem se zaměřila na samotný život dvojčat. Snažila jsem se popsat, jak to u rodin vypadalo od raného dětství dvojčat až po současnost. Popsala jsem i vztahy mezi dvojčaty s jejich sourozenci, ale spíše jsem se zaměřovala na samotný vztah mezi dvojčaty. Také jsem se snažila popsat styl výchovy, který probíhal nebo ještě stále probíhá u dvojčat, a zkoumala jsem i častost levé laterality u dvojčat.

Zkoumala jsem samotné zapojení otců do výchovy a řadila je do kategorií, dle článku o otcovství od Olgy Nešporové (Nešporová 2012: 464-465). Poté jsem se snažila vyhodnotit výzkum a popsat výsledky mé práce. Snažila jsem se přiblížit mé téma fenomén dvojčat v současné české společnosti do forem kapitálů od Bourdieuho. Podle mě se do mého výzkumu dají zařadit kapitály sociální a kulturní, kde u kulturního bych zařadila dvě jeho části, a to vtělený a institucionalizovaný.

Mým cílem bylo nalézt odpovědi na výzkumné otázky, které se zajímaly o výchovu dvojčat a o změnu rodiny narozením dvojčat. Zjistila jsem, že narozením dvojčat se změní

hlavně režim celé rodiny, všichni se musí přizpůsobit novým členům. A proto by bylo pro mnoho rodin snazší, děti naučit jíst a spát ve stejných časových intervalech. Pomohlo by jim i sestavení rozvrhu toho, kdo s čím kdy pomůže, aby tím ulevil matce a ta měla alespoň chvíli pro sebe. Také jsem zjistila, že výchova dvojčat od jejich sourozenců se téměř neliší.

Samozřejmě to závisí na rodině a konkrétním dítěti. Po většinu času, kdy matka vychovává dítě, nelze používat stejné výchovné metody, metody se musí přizpůsobovat tomu danému dítěti. Matka se musí naučit podporovat dvojčata jako dva jedince, je to vlastně jediný větší problém, který může nastat u výchovy dvojčat. Při výzkumu jsem se snažila být flexibilní, jak z hlediska času, kdy jsem s rodinami mohla trávit čas, tak i z výzkumného hlediska. Někdy jsem otázku nezodpověděla úplně, nebo jsem si otázky přidávala, podle různého rozvinutí výzkumu.

Výzkum jsem prováděla, hlavně protože v rodině s dvojčaty vyrůstám a zajímalo mě, zda je to u všech rodin s dvojčaty stejné nebo v něčem liší a popřípadě v čem. Výzkumného šetření se zúčastnily čtyři rodiny, které žijí na Nymbursku. Všechny rodiny se navzájem neznají, ale mají jednu z rodin jako spojovací prvek. Všechny rodiny mají podobné prostředky pro život. Veškeré rodiny z mého šetření měly alespoň tři děti, tedy dvojčata a jejich sourozence. Zvolila jsem cíleně dvě rodiny s dvojčaty ve školním věku a dvě rodiny s dvojčaty, která už pracují.

Mé výsledky výzkumu nemohou být považovány za odpovídající pro celou populaci rodin s dvojčaty, nicméně podstatou výzkumu bylo zodpovědět dané otázky, což se mi myslím, podařilo.

Zdroje

- Asociace (2011). *BUDE NÁS VÍC – ČEKÁME DVOJČATA*. Dostupné z: http://www.dvojcata-asociace.cz/wp-content/uploads/2011/08/Brožura_KDaV2014_ceska_tisk.pdf [16. 3. 2017]
- ČSÚ. (2015). *Porody podle četnosti v letech 1993-2015*. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/32853427/1301181610.pdf/a4849531-851f-4783-b266-88b6624fb361?version=1.0> [16. 3. 2017]
- Davis, D. L. 2015 *Twins talk: what twins tell us about person, self, and society*. Athens, Ohio: Ohio University
- Demografie (2017). *ANALÝZA: Vícečetné porody*. Dostupné z: http://www.demografie.info/?cz_detail_clanku=&artclID=792 [6. 2. 2017]
- Dvojčata (2017). *Obecně o dvojčatech*. Dostupné z: <https://www.dvojcata.cz/obecne-o-dvojcatech/> [15. 3. 2017]
- Hendl, J. 2005. *Kvalitativní výzkum: Základní metody a aplikace*. Praha: Portál.
- Hubatka, M. 2014 *Úspěšní vychovávají své děti jinak*. Brno: Edika
- Klub dvojčat a vícerčat o.p.s.* (2017). Dostupné z: <http://www.dvojcata-asociace.cz/> [24.1 1. 2017]
- Lancy, D. F. 2015. *The anthropology of childhood: cherubs, chattel, changelings*. New York: Cambridge University
- Leváctví (2017). *Počet leváků v populaci*. Dostupné z: <http://www.levactvi.cz/je-levak-nebo-neni-pocet-levaku-v-populaci/> [10. 3. 2017]
- Matějček, Z. (1986). *Rodiče a děti*. Praha: Avicenum
- MPSC (2017). *Porodné*. Dostupné z: <https://portal.mpsv.cz/soc/ssp/obcane/porodne> [10. 3. 2017]
- MPSC (2017). *Rodičovský příspěvek*. Dostupné z: https://portal.mpsv.cz/soc/ssp/obcane/rodicovsky_prisp [10. 3. 2017]
- Nešporová, O. 2012. *Mateřství a otcovství v současnosti s přihlédnutím k historickému kontextu. Lidé města/ Urban People*. 3: 464-465. Praha: Fakulta humanitních studií UK
- Physician*, 49(4), 869-76.
- Rogge, Jan-Uwe. (2007) *Rádce pro rodiče a vychovatele - Výchova dětí krok za krokem*. Praha: Portál.
- Rulíková, K. (2002). *Dvojčata. Jejich vývoj a výchova*. Praha: Portál.
- Szeman, I., Kaposy, T. (eds.) 2011. *Cultural Theory: An Anthology*, 81-93. Malden, Ma: Wiley - Blackwell
- Vítková Rulíková, K. (2009). *Co nevíte o dvojčatech*. Praha: Portál.
- Williams, R., & Medalie., J. (1994). *Twins: Double pleasure or double trouble? Am Fam*